

- Povjerenstvo za analizu strukture zdravstvenih usluga kod kojih su liste čekanja -

A N A L I Z A

STRUKTURE ZDRAVSTVENIH USLUGA

KOD KOJIH SU LISTE ČEKANJA

Ožujak/mart 2023.

I UVOD

Strategijom HNŽ/K za borbu protiv korupcije i Akcijskim planom za provedbu Strategije HNŽ/K za borbu protiv korupcije 2022.-2027. („Narodne novine HNŽ“ broj: 08/2022) utvrđen je i strateški program 3.1. (Sveobuhvatno unaprjeđenje integriteta u zdravstvenom sektoru). Navedenim strateškim programom utvrđene su aktivnosti, provoditelji, rokovi za provedbu, indikatori uspješnosti i potrebni resursi u cilju realiziranja predmetnog programa.

Između ostalog, prioritetna aktivnost za čiju provedbi su zaduženi Ministarstvo zdravstva, rada i socijalne skrbi HNŽ/K (U daljnjem tekstu: Ministarstvo) i Zavod zdravstvenog osiguranja Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u daljnjem tekstu: Zavod) je analiza strukture zdravstvenih usluga kod kojih su liste čekanja.

U svrhu pravodobnog realiziranja navedenog strateškog programa, imenovano je Povjerenstvo za izradu analize strukture zdravstvenih usluga kod kojih su liste čekanja kojeg čine predstavnici Ministarstva i Zavoda.

Povjerenstvo je od svih javnih zdravstvenih ustanova zatražilo podatke o zdravstvenim uslugama kod kojih su liste čekanja te je temeljem istih sačinjena ova analiza.

II ZAKONSKI OKVIR

Zakonom o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine FBiH“ broj 46/10 i 75/13) u odjeljku II Društvena briga za zdravlje pučanstva u članku 8. utvrđeno je da se u okviru društvene brige za zdravlje osigurava zdravstvena zaštita koja, između ostalog obuhvata i informacije koje su pučanstvu ili pojedincu potrebne za odgovorno postupanje i ostvarivanje prava na zdravlje.

Zakonom o pravima, obavezama i odgovornostima pacijenata FBiH („Službene novine FBiH broj: 40/10) određuju se prava, obveze i odgovornosti pacijenata prilikom korištenja zdravstvene zaštite, način korištenja tih prava, kao i druga pitanja u svezi s pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata. Zakonom su, u odjeljku III. definirana prava pacijenata kojim je u sklopu prava na poštivanje pacijentovog vremena gdje se navodi da se pacijent može staviti na listu čekanja za određene vrste zdravstvenih usluga „samo iz razumnih razloga i na razumno vrijeme“ (članak 32.).

Liste iz čekanja, prema navedenoj odredbi, utvrđuju se za određene vrste zdravstvenih usluga koje nisu hitne, u zavisnosti od medicinskih indikacija i zdravstvenog stanja pacijenta, kao i

datumu javljanja zdravstvenoj ustanovi, s tim da vrijeme čekanja ne može biti takvo da ugrozi zdravlje ili život pacijenata. Zakon je, također precizirao obvezu zdravstvene ustanove i ovlaštenog zavoda zdravstvenog osiguranja da pismeno obavijesti pacijenata da je stavljen na listu čekanja, pacijentovoj rednoj poziciji na dan prijema obavještenja i način na koji će biti obavješten.

Zakon ne precizira koje su to vrste medicinskih usluga, osim da to nisu usluge koje su hitnog karaktera, niti šta je to razumno vrijeme.

Zakonom su predviđene i novčane kazna za prekršaj zdravstvenoj ustanovi ako stavi pacijenta na listu čekanja određenih zdravstvenih usluga suprotno članku 32. Zakona ili mu uskrati prethodno pismeno obavještenje o stavljanju na liste čekanja kao i informaciju o svojoj rednoj poziciji na listi.

III ZDRAVSTVENE USLUGE KOD KOJIH SU LISTE ČEKANJA

Na temelju podataka prikupljenih od ugovornih zdravstvenih ustanova na području HNŽ/K sačinjena je analiza zdravstvenih usluga kod kojih su liste čekanja kako slijedi:

SVEUČILIŠNA KLINIČKA BOLNICA MOSTAR	
ZDRAVSTVENA USLUGA/DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK	PROSJEČNA DULJINA ČEKANJA NA ZDRAVSTVENU USLUGU /DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK
<i>Klinika za unutarnje bolesti s Centrom za dijalizu Klinički odjel za gastroenterologiju</i>	
Gastroenterološka ambulanta	Oko 2.5 mjeseca
Kolonoskopija	4.5 mjeseca
Rektoskopija	1 mjesec
Polipektomija kolona	4 mjeseca
Polipektomija želuca	4 mjeseca
Gastroskopija	1 mjesec
Gastroskopija u anesteziji	2 mjeseca
Kolonoskopija u anesteziji	4 mjeseca
IBD ambulanta - pregledi	2 mjeseca

<i>Klinika za unutarnje bolesti Odjel kardiologija</i>	
Kardiološka ambulanta – opći kardiološki pregled	Oko 1,5 mjesec
UZV srca	Oko 2 mjeseca za ambulantne bolesnike, onkološki bolesnici odmah
Ergometrija	Oko 1 mjesec
Koronografija	1-2 mjeseca
<i>Klinika za unutarnje bolesti sa Centrom za dijalizu Klinički odsjek za imunologiju i reumatologiju</i>	
Imunološka/reumatološka ambulanta	7-8 mjeseci (prvi pregled)
Imunološka/reumatološka ambulanta	4 mjeseca (kontrola)
<i>Klinika za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju</i>	
Ambulanta za djecu s neuromotoričkim poteškoćama u razvoju (terapijske usluge)	Oko 1 mjesec
Prvi specijalistički pregled (ambulanta za odrasle)	Oko 1,5 mjeseci (šest tjedana)
Prvi specijalistički pregled (ambulanta za djecu)	Oko 1 mjesec
<i>Klinički zavod za radiologiju</i>	
MR mozga	Do 1 mjesec za onkološke, do 3 mjeseca za neonkološke pacijente (od 1.2.2023.)
MR kralježnice	Do 1 mjesec za onkološke, do 3 mjeseca za neonkološke pacijente (od 1.2.2023.)
MR abdomena i zdjelice	Do 1 mjesec za onkološke, do 3 mjeseca za neonkološke pacijente (od 1.2.2023.)
MR muskuloskeletnog sustava	Do 1 mjesec za onkološke, do oko 2 mjeseca za neonkološke pacijente trenutno (od 1.2.2023.)
MSCT mozga i MSCT kralježnice	Do 1 mjesec za onkološke, do 3 mjeseca za neonkološke pacijente (od 1.2.2023.)

MSCT torakalnih organa	Do 1 mjesec za onkološke pacijente, do 3 mjeseca za neonkološke pacijente (od 1.2.2023.)
MSCT abdomena i zdjelice	Do 1 mjesec za onkološke, do 3 mjeseca za neonkološke pacijente (od 1.2.2023.)
<i>Klinika za ORL i MFK</i>	
Operacije uha	Oko 1.5 mjeseca
Složene operacije nosa	3 mjeseca
Kongenitalne malformacije lica	3 mjeseca
<i>Klinika za neurologiju</i>	
EMNG	2 mjeseca
<i>Zavod za laboratorijsku dijagnostiku</i>	
Infliximab	od 3 do 6 mjeseci
Anti-infliximab	od 3 do 6 mjeseci
Adalimumab	od 3 do 6 mjeseci
Anti-adalimumab	od 3 do 6 mjeseci
<i>Klinika za dječje bolesti</i>	
Pregled pulmologa	Više od 1 mjesec
Pregled kardiologa	Više od 1 mjesec
Pregled neuropedijatra	2 mjeseca
<i>Zavod za nuklearnu medicinu</i>	
Ultrazvuk vrata	2 mjeseca
Scintigrafija skeleta	1,5 do 2 mjeseca
Scintigrafija srca	2 mjeseca
Scintigrafija s Tc99mMIBI	1,5 mjeseci
Scintigrafija s obilježenim eritrocitima	1 mjesec
Scintigrafija s Ga67	1 mjesec
<i>Klinika za kožne i spolne bolesti</i>	
Alergološko testiranje	Oko 1 mjesec
Krioterapija	Oko 1 mjesec

<i>Klinika za ortopediju</i>	
Totalna endoproteza kuka	12 mjeseci
Totalna endoproteza koljena	18 mjeseci
Artroskopije koljena i ramena	12 mjeseci
Artroskopska stabilizacija koljena i ramena	15 mjeseci
Mali zahvati, vađenja materijala, ekscizije,	6 mjeseci
Revizija kuka i koljena-totalna endoproteza	6 mjeseci

KB „DR. SAFET MUJIĆ“ MOSTAR	
ZDRAVSTVENA USLUGA/DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK	PROSJEČNA DULJINA ČEKANJA NA ZDRAVSTVENU USLUGU /DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK
<i>Odjel oftalmologije</i>	
Operativni zahvati	Od 2 do 3 mjeseca
<i>Odjel za radiološku i UZV dijagnostiku</i>	
CT pregledi	Do 4 mjeseca
MRI pregled	Do 11 mjeseci
UZV pregled dojki	Kontrolni pregledi se naručuju do 20 mjeseci, a suspektne pacijentice se rade odmah
<i>Odjel interne medicine</i>	
Holter EKG i holter RR	6 mjeseci

OPĆA BOLNICA KONJIC	
ZDRAVSTVENA USLUGA/DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK	PROSJEČNA DULJINA ČEKANJA NA ZDRAVSTVENU USLUGU /DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK
<i>Urološka ambulanta</i>	
Color doppler	3 mjeseca

DOM ZDRAVLJA MOSTAR

ZDRAVSTVENA USLUGA/DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK	PROSJEČNA DULJINA ČEKANJA NA ZDRAVSTVENU USLUGU /DIJAGNOSTIČKI POSTUPAK
<i>Služba radiološke dijagnostike</i>	
UZV abdomena	3 mjeseca
<i>Služba za zdravstvenu zaštitu zuba</i>	
<i>Ambulanta ortodoncije</i>	
Usluge koje obavlja samo spec.ortodoncije	1 godina
<i>Ambulanta stomatološke protetike</i>	
Protetika totalne akrilatne proteze i djelomično akrilatne proteze	3 mjeseca s tim da za osobe oboljele od malignih bolesti nema listi čekanja.
<i>Centar za psihofizičke i govorne poteškoće djece i adolescenata</i>	
Psihološka procjena i tretman	6 mjeseci
Logopedski tretman	2 mjeseca
Defektološka procjena i tretman	3 mjeseca
Radno terapijska procjena i tretman	3 mjeseca
<i>Služba za zdravstvenu zaštitu žena</i>	
PAPA (citološka analiza)	2 mjeseca <i>Napomena: citološka obrada se ostvaruje u SKB Mostar</i>
<i>Specijalističko-konzultativna ambulanta</i>	
Ortopedija	1 mjesec

U Dom zdravlja Stari grad Mostar dijagnostički postupak Papa-testiranje (VCE razmaz), uzorak se uzima u DZ, a citološki nalaz se radi u KB „Dr. Safet Mujić“ Mostar i na njega se čeka 1-2 mjeseca.

U domovima zdravlja: Konjic, Rama, Jablanica, Čitluk, Čapljina, Uzinovići, Ravno, Šćipe, Neum i Stolac nema listi čekanja izuzev za preglede kod vanjskih suradnika angažiranih za pružanje specijalističko-konzultativnih usluga kada se termini zakazuju pacijentima u rokovima koji nisu duži od 30 dana.

Prema pokazateljima dostavljenim od strane zdravstvenih ustanova broj pacijenata koji su trenutno na listama čekanja je:

SVEUČILIŠNA KLINIČKA BOLNICA MOSTAR	
<i>Klinika za ortopediju</i>	
Totalna endoproteza kuka	od 3 do 6 mjeseci - 20 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - 80 pacijenata
Totalna endoproteza koljena	od 3 do 6 mjeseci - 10 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - 50 pacijenata
Artroskopije koljena i ramena	od 3 do 6 mjeseci - 20 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - 60 pacijenata
Artroskopska stabilizacija koljena i ramena	od 3 do 6 mjeseci - 10 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - 40 pacijenata
Mali zahvati, vađenje materijala, ekscizije	od 3 do 6 mjeseci - 20 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - 50 pacijenata
Revizija kuka i koljena - totalna endoproteza	od 3 do 6 mjeseci – 2 pacijenta
<i>Zavod za laboratorijsku dijagnostiku</i>	
-Infliximab –	od 3 do 6 mjeseci -1 pacijent
<i>Klinika za unutarnje bolesti s Centrom za dijalizu</i>	
<i>*Klinički odjel za gastroenterologiju</i>	

Kolonoskopija	od 3 do 6 mjeseci – 150 pacijenata
Polipektomija kolona	od 3 do 6 mjeseci – 40 pacijenata
Polipektomija želuca	od 3 do 6 mjeseci – 20 pacijenata
Kolonoskopija u anesteziji	od 3 do 6 mjeseci – 100 pacijenata
<i>*Klinički odsjek za imunologiju i reumatologiju</i>	
Broj pacijenata koji su trenutno na listama čekanja – 400 pacijenata, nije dostavljen podatak po mjesecima	
<i>Klinički zavod za radiologiju</i>	
MR mozga	od 3 do 6 mjeseci - *119 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - *68 pacijenata
MR kralježnice	od 3 do 6 mjeseci - *135 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - *88 pacijenata
MR abdomena i zdjelice	od 3 do 6 mjeseci - **10 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - **2 pacijenta
MR muskuloskeletnog sustava –	dulje od 6 mjeseci - **2 pacijenta
MSCT mozga i MSCT kralježnice	od 3 do 6 mjeseci - 20 pacijenata
MSCT torakalnih organa	dulje od 6 mjeseci - **5 pacijenata
MSCT abdomena i zdjelice	od 3 do 6 mjeseci - **37 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - **8 pacijenata
<p>*Narudžbe koje datiraju iz vremena prije reorganizacije posla te iz vremena kad su 1 ili oba MR uređaja bila izvan funkcije.</p> <p>**Narudžbe pacijenata kojima ordinirajući specijalist ili stanje bolesti/terapije i kontrola zahtijevaju narudžbu s odmakom koji mu je i dodijeljen za termin.</p>	

KANTONALNA BOLNICA „DR. SAFET MUJIĆ“ MOSTAR

Odjel za radiološku i UZV dijagnostiku

MRI pregledi	do 3 do 6 mjeseci - 197 pacijenata, dulje od 6 mjeseci - 369 pacijenata
UZV pregled dojki	do 3 - 6 mjeseci - 540 kontrolnih pregleda, dulje od 6 mjeseci - 1440 kontrolnih pregleda
<i>Odjel interne medicine</i>	
Holter EKG	od 3-6 mjeseci - 72 pacijenta, dulje od 6 mjeseci - 22 pacijenta

DOM ZDRAVLJA MOSTAR

Ambulanta stomatološke protetike

Protetska pomagala	od 3-6 mjeseci - 80 pacijenta
Protetska pomagala/ekstrakcija/sanaciju zuba/paradonta	dulje od 6 mjeseci - 80 pacijenata
<i>Ambulanta ortodoncije</i>	
Usluge specijaliste ortodoncije - mobilni aparatići	od 3-6 mjeseci - 78 pacijenata, dulje od 6 mjeseci – 58 pacijenata
<p>Napomena: Prosječna duljina čekanja u Centru za psihofizičke i govorne poteškoće djece i adolescenata na zdravstvenu uslugu psihološke procjene i tretmana je 6 mjeseci. Također nije dostavljen podatak o broju osoba koje trenutno čekaju na navedene preglede.</p>	

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Na temelju prethodne analize evidentno je da su liste čekanja na pojedine zdravstvene usluge, koje nisu hitnog karaktera čeka dugo, a kao razlog se uglavnom navodi nedostatak liječnika.

Činjenica je da dugačke liste čekanja mogu uticati na zdravlje i život pacijenata kao i na pojavu koruptivnih i nezakonitih radnji u vidu poticanja na davanje mita od strane zdravstvenih radnika ili samoinicijativno nuđenje mita od strane pacijenata kako bi se zdravstvena usluga ubrzala.

Jedan od načina borbe protiv koruptivnih radnji u bilo kojoj oblasti, jeste uvođenje što veće transparentnosti te isto vrijedi i za liste čekanja za pružanje zdravstvenih usluga.

Na ovaj način pacijentima bi bila osigurana mogućnost praćenja svog zakazanog pregleda, smanjila bi se mogućnost ubacivanja pacijenata „preko reda“ što je gotovo uvijek rezultat neke koruptivne radnje, a ne medicinske potrebe.

Isto tako, bilo bi omogućeno pratiti događaju li se velike promjene u pomjeranju termina i iz kojih razloga, te bi se pojednostavila komunikacija između pacijenata i ustanova.

U konačnici korist od uvođenja transparentnih listi čekanja imale bi i zdravstvene ustanove kojima bi bilo omogućeno praćenje kretanja pacijenata, bolje upravljanje listama, analitičko i statističko praćenje pružanja usluga i dr..

Kreiranje transparentnih listi čekanja podrazumijeva kreiranje i usvajanje podzakonskog akta kojim će se definirati kriteriji i vrste medicinskih usluga za koje se pacijenti mogu staviti na liste čekanja.

Nakon toga je neophodno definirati načina objavljivanja listi čekanja, definirati usluge i maksimalnu dužinu čekanja na pružanje usluge, kao i način objavljivanja listi čekanja kako bi se osigurala transparentnost i lakše upravljanje listama čekanja.

Predlaže se izrada softvera za automatsko kreiranje i javno objavljivanje liste čekanja pacijenata kao i mogućnost obavljanja pregleda u drugoj ugovornoj zdravstvenoj ustanovi ukoliko se na zdravstvenu usluga čeka dulje od 30 dana.

Sukladno strateškom programu 3.1. – sveobuhvatno unaprjeđenja integriteta u zdravstvenom sektoru točkom 3.1.2. je utvrđeno da će se temeljem ove analize donijeti kriteriji za formiranje listi čekanja - usluga koji trebaju biti javno obavljani.

Prema indikatoru uspješnosti koji podrazumijeva javno objavljivanje ove analize, ista će biti objavljena na web stranici Ministarstva: <https://www.mzrss-hnz-k.ba> i Zavoda: <https://www.zzo.ba>

- Povjerenstvo za analizu strukture zdravstvenih usluga kod kojih su liste čekanja -